

Aan de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Aan de Minister voor Rechtsbescherming

Datum 2 april 2020 Uw kenmerk
E-mail adviesrsj@minjenv.nl Ons kenmerk RSJ/101/3162/2020/ML/TvV

Onderwerp Advies wetsvoorstel wijziging Jeugdwet

Geachte heer De Jonge, geachte heer Dekker,

Op 5 maart 2020 ontving de Afdeling advisering van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (hierna: RSJ) uw adviesaanvraag. Hierin wordt de RSJ gevraagd een reactie te geven op het wetsvoorstel 'Wijziging van de Jeugdwet en enkele andere wetten in verband met de verlenging van de duur van pleegzorg en het vervallen van de verleningsbeschikking bij machtigingen tot uithuisplaatsing en gesloten jeugdhulp' (hierna: wetsvoorstel wijziging Jeugdwet).

Dit wetsvoorstel beoogt hoofdzakelijk twee wijzigingen: 1) het standaard verlengen van pleegzorg tot 21 jaar, en 2) het afschaffen van de eis van de verleningsbeschikking¹ bij machtigingen uithuisplaatsing en gesloten jeugdhulp. De RSJ geeft in deze brief een reactie op beide wijzigingsvoorstellen.

1. Standaard verlenging pleegzorg

Het eerste wijzigingsvoorstel houdt in dat pleegzorg standaard doorloopt na 18 jaar, tenzij de jeugdige dit zelf niet wil. De jeugdige verkrijgt hiermee standaard een recht op verlengde pleegzorg tot 21 jaar.² Dit ziet de RSJ als een positieve ontwikkeling voor kwetsbare jeugdigen (18+) die nog niet volledig zelfstandig en/of zorgbehoevend zijn en

¹ De verleningsbeschikking wordt ook wel verleningsbeslissing of verleningsbesluit genoemd. In dit advies wordt de term verleningsbeschikking aangehouden, omdat deze term wordt gebruikt in de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel wijziging Jeugdwet.

² Een mogelijkheid van verlenging tot 23 jaar wordt ook mogelijk gemaakt in deze nieuwe regeling. Hiervoor geldt geen standaard verlenging, maar "nee-tenzij".

graag bij het pleeggezin willen blijven wonen. Dit geeft rust en duidelijkheid voor zowel de jeugdige als voor andere betrokkenen, zoals de pleegouders. Bovendien sluit het voorstel aan bij de tendens dat meer pleegkinderen na 18 jaar bij hun pleegouders wonen.³ De RSJ ziet wel een aandachtspunt met betrekking tot de rechtspositie van de jeugdige.

Advies: verduidelijk rechtspositie van jeugdige bij verlengde pleegzorg

Een aandachtspunt is de rechtspositie van de jeugdige in de overgang van minderjarig pleegkind naar jongvolwassen cliënt. Deze rechtspositie moet voor de jeugdige duidelijk zijn. De RSJ vindt het belangrijk dat hier in de Jeugdwet en in de Memorie van Toelichting expliciet aandacht aan wordt besteed. Na 18 jaar is de jeugdige geen minderjarige meer en is geen sprake meer van een vorm van 'opvoeding', maar van een vrijwillige vorm van jeugdhulp (de betrokken jeugdige wordt verder begeleid naar zelfstandigheid). Omdat deze verlengde pleegzorg op vrijwillige basis plaatsvindt, is artikel 7.3.4 Jeugdwet van toepassing, wat betekent dat instemming van de jeugdige is vereist. Daar hoort ook een adequate informatievoorziening bij. Dit betekent dat de pleegzorgaanbieder de verantwoordelijkheid heeft om de jeugdige te informeren over de verlenging van de pleegzorg en zijn of haar rechtspositie daarbij.⁴ Ook dient de pleegzorgaanbieder na te gaan of de jeugdige expliciet toestemming geeft voor het verlengen van de pleegzorg.

- o De RSJ adviseert de rechtspositie van de jeugdige bij verlengde jeugdzorg te verduidelijken in de wet, bijvoorbeeld in het nieuwe artikel 5.5 Jeugdwet, en in de Memorie van Toelichting.

2. Afschaffen eis verleningsbeschikking

In de huidige wetgeving geldt als eis dat bij een verzoek om een machtiging tot uithuisplaatsing⁵ of een (voorwaardelijke) machtiging tot gesloten jeugdhulp⁶ een beschikking van het college van Burgemeester en Wethouders moet worden overgelegd. In het wetsvoorstel wijziging Jeugdwet wordt voorgesteld om deze eis te schrappen, omdat in de praktijk is gebleken dat het verstrekken van deze beschikkingen geen toegevoegde waarde heeft en leidt tot onnodige administratieve lasten, onduidelijkheid en tijdverlies. In de *Eerste Evaluatie Jeugdwet (2018)* werd vastgesteld dat deze verplichting een 'lege huls' is geworden.⁷ De RSJ kan zich vinden in het schrappen van deze eis, maar stelt vast dat hierdoor een mogelijkheid van de jeugdige en/of ouders om door middel van bezwaar de noodzakelijkheid, proportionaliteit en subsidiariteit te toetsen met betrekking tot het besluit om jeugdhulp in te zetten, verdwijnt. Daarmee verdwijnt ook

³ Op 31 december 2018 was 6% van alle pleegkinderen 18 jaar of ouder, zie: *Factsheet pleegzorg 2018*, p. 2.

⁴ Vgl. artikel 7.3.2 Jeugdwet.

⁵ Zie artikel 1:265 sub b Burgerlijk Wetboek.

⁶ Zie artikel 6.1.2 lid 5 Jeugdwet en artikel 6.1.4 lid 3 Jeugdwet.

⁷ R.D. Friele e.a., *Eerste evaluatie Jeugdwet. Na de transitie nu de transformatie*, Den Haag: ZonMw 2018, p. 52.

het waarborgkarakter van de verleningsbeschikking.⁸ Om dit te repareren wordt het volgende geadviseerd.

Advies: borg motiveringseis voor alle verzoeken tot uithuisplaatsing

Een uithuisplaatsing is voor de jeugdige en andere direct betrokkenen een ingrijpende maatregel. Het kan bijvoorbeeld gaan om een plaatsing in een pleeggezin, in een open residentiële setting of in een gesloten setting. De jeugdhulp die in het kader van de uithuisplaatsing dient te worden ingezet, zal per geval verschillen. De RSJ vindt dat in alle⁹ verzoeken tot uithuisplaatsing gemotiveerd moet worden of aan de voorwaarden (noodzakelijkheid, proportionaliteit en subsidiariteit) wordt voldaan. Zo wordt bijvoorbeeld gemotiveerd in het verzoek welke vorm van jeugdhulp met verblijf noodzakelijk is en waarom. De kinderrechter kan dan mede op grond van die motivering een beslissing nemen.

- o De RSJ adviseert deze motiveringseis voor alle verzoeken tot uithuisplaatsing wettelijk te regelen en de specifieke motiveringseisen verder uit te werken in een onderliggende regeling.

Advies: regel extra waarborg voor gesloten jeugdhulp via de instemmingsverklaring van een onafhankelijk gedragswetenschapper

De machtiging gesloten jeugdhulp geldt als meest ingrijpende vorm van een uithuisplaatsing en verdient om die reden een extra waarborg. De RSJ heeft geen bezwaar tegen het afschaffen van de eis van de verleningsbeschikking bij (voorwaardelijke) machtigingen gesloten jeugdhulp, mits in de instemmingsverklaring van de gekwalificeerde gedragswetenschapper¹⁰ expliciet onderbouwd wordt waarom pleegzorg en andere, lichtere vormen van residentiële zorg niet meer mogelijk zijn.¹¹ Ook benadrukt de RSJ het belang van een *onafhankelijke* gedragswetenschapper, bij voorkeur benoemd door de rechtbank.¹² In de praktijk wordt grote waarde gehecht aan de

⁸ M.R. Bruning, *Groene Serie Personen- en Familierecht*, artikel 1:265b BW, aantekening 3.3; *Kamerstukken II 2012/13*, 33684, nr. 3, p. 138-139.

⁹ Dit geldt dus voor een verzoek van de gemeente (artikel 6.1.8 lid 1 Jeugdwet), van het Openbaar Ministerie (artikel 6.1.8 lid 2 Jeugdwet en artikel 1:265b lid 2 Burgerlijk Wetboek), van de Raad voor de Kinderbescherming (artikel 6.1.8 lid 2 Jeugdwet en artikel 1:265b lid 2 Burgerlijk Wetboek), en van de Gecertificeerde Instelling (artikel 6.1.8 lid 2 Jeugdwet en artikel 1:265b lid 1 Burgerlijk Wetboek). Nota Bene: de Gecertificeerde Instelling mag alleen een verzoek tot uithuisplaatsing of gesloten jeugdhulp indienen wanneer deze instelling een ondertoezichtstelling of voogdijmaatregel uitvoert. Zie: artikel 6.1.8 lid 2 Jeugdwet, artikel 1:265b lid 1, 2 Burgerlijk Wetboek.

¹⁰ Zie artikel 6.1.2 lid 6 Jeugdwet (machtiging gesloten jeugdhulp) en artikel 6.1.4 lid 4 Jeugdwet (voorwaardelijke machtiging gesloten jeugdhulp): *Het verzoek behoeft de instemming van een gekwalificeerde gedragswetenschapper die de jeugdige met het oog daarop kort tevoren heeft onderzocht*. Vgl. artikel 6.1.3 lid 3 Jeugdwet (spoedmachtiging gesloten jeugdhulp).

¹¹ Vgl. M.P. de Jong- De Kruijff, *Legitimiteit en rechtswaarborgen bij gesloten plaatsingen van kinderen: de externe rechtspositie van kinderen in gesloten jeugdhulp bezien vanuit kinder- en mensenrechten* (diss. Universiteit Leiden), 2019, p. 349-351.

¹² Een benoeming door de rechter borgt de onafhankelijke positie van de gedragswetenschapper. Het is belangrijk dat de gedragswetenschapper niet gelieerd is aan een instelling die belast is met de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen. In de praktijk blijkt dat gedragswetenschappers vaak een nauwe band hebben met de Gecertificeerde Instelling. Hiermee komt de onafhankelijkheid van de gedragswetenschapper in het gedrang. Vgl. De Jong- de Kruijff, p. 398 en 406.

instemmingsverklaring van de gedragswetenschapper. De RSJ stelt voor om de inhoudelijke vereisten waaraan de instemmingsverklaring moet voldoen expliciet te regelen in de ministeriële regeling als bedoeld in artikel 6.1.14 Jeugdwet.¹³

Advies: maak afspraken over financiering jeugdhulp openbaar

In de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel wordt vermeld dat er inmiddels afspraken zijn gemaakt om de financiering van de jeugdhulp, o.a. in het kader van de door de rechter afgegeven machtigingen uithuisplaatsing en gesloten jeugdhulp, te borgen.

- o De RSJ adviseert deze afspraken te publiceren in het kader van transparantie.

De RSJ hoopt u met dit advies van dienst te zijn geweest en is graag bereid tot een nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

namens de Afdeling advisering van de Raad voor Strafrechtstoepassing en
Jeugdbescherming,

Frederieke Leeflang, Algemeen voorzitter

¹³ Idem, De Jong- de Kruijff, p. 405-406.